

S. Sayısı : 235

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları raporları (1/205)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı 71 - 1974, 6/2037

20 . VI . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair olup Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 4 . VI . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 14 . VII . 1950 gün ve 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun tasarısı gerekçesi

Asker kaçağı, izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklılardan, Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 14 . VII . 1950 gün ve 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre işbu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde resmî mercilere teslim olarak affa mazhar olmuş bulunanlar içerisinde çeşitli sebeplerle tedip ve tenkil harekâtına mâruz kalıp yabancı memleketlere iltica etmiş kimseler de mevcuttur.

Bu kimseler, umumiyetle, 1930 Ağrı harekâtı 1936 - 1938 seneleri arasında yapılan Tunceli manevraları esnasında, vâkı tedip ve tenkil harekâtı dolayısıyla yurt dışına çıkmışlardır.

Bunlar içerisinde yurdu terkettikleri zaman saklı durumunda olanlar bulunduğu gibi bâzıları henüz yurttan ayrılmadan, bâzıları da yabancı memleketlerde ikametleri esnasında, yoklama kaçağı, bakaya durumuna girmişler ve ancak 5677 sayılı Af Kanunu çıktıktan sonra yurda dönmüşlerdir.

Af Kanununun yukarıda kaydedilen 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yazılı müddet zarfında yurda dönüp affa mazhar olan bu kimseler, uzun zaman yurt dışında kaldıklarından bunların derhal askerlik durumlarının gerektirdiği muamelelere tâbi tutulup, bilfarz derhal askere sevk edilmeleri fazlasıyla maddi ve mânevi zararlarını mucip olacağı için bu durumda olan kimselere, yurda döndükleri zaman bozulan yuvalarını kurmak, dağılan çiftlerini yeniden tesis edip ailevi ve şahsî işlerini tanzim eylemek imkânının bağışlanması, mazhar oldukları af ve müsamahanın bu yönde ikmaline imkân vereceği düşünce ve kanaatiyle askerlik muamelelerinin 1 Nisan 1952 gününe kadar tehirini temin için işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bu kanun tasarısının tanziminde Af Kanununun sözü geçen 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmünün mahfuz tutulup tevsi edilmemesine bilhassa dikkat olunmuş ve bu kimselerden Askerî Ceza Kanununun 66, 67 ve 70 ncı maddelerinde yazılı suçların sanıkları hariç bırakılmıştır.

Saklı, yoklama kaçağı ve bakaya olup da aftan istifade ederek memlekete dönmüş ve resmî mercilere teslim olmuş bulunanlardan askerlik durumlarının icabettirdiği muameleler haklarında tatbik edilmiş, bilfarz askere sevk olunmuş bulunanlardan arzu edenler 1 Nisan 1952 tarihine ka-

dar terhis edilecekler ve bu müddetin hitamında bıraktıkları yerden muvazzaf askerlik hizmetlerini ifaya başlyacaklardır.

Bu durumda olan şahıslardan kanunda yazılı müddet içinde yurda dönmüş ve fakat resmî mercilere teslim olmamış bulunanlar esasen aftan istifade edemeyecekleri için bu kanuna göre yapılacak tehirde de faydalanamayacaklardır.

Millî Savunma Komisyonu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 1/205

Karar No. 29

30. VI. 1951

Yüksek Başkanlığa

Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair olup Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 4.VI. 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılmış olan kanun tasarısı komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla Adalet ve Millî Savunma bakanlıkları temsilcileri de hazır oldukları halde incelendi.

Kanun tasarısının gerekçesine ve temsilcilerin komisyonumuza verdikleri izahlara göre : 1930 Ağrı harekâtı ile 1936 - 1938 senelerinde yapılan Tunceli manevraları esnasında ve bunlar dışında çeşitli sebeplerle vukuagelen tedip ve tenkil hareketlerine mâruz kalmaları neticesinde yabancı memleketlere iltica etmiş ve 5677 sayılı Af Kanunundan istifade ederek memlekete dönmüş olup ceza hukuku bakımından haklarında takibat yapılmıyacak olan ve fakat 1111 sayılı Askerlik Kanunu hükümlerine göre haklarında askere alma muamelâtı yapılması icabeden izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklı efradın uzun zamanlar yurt dışında kalmaları yüzünden maddi ve mânavi vaziyetlerinin perişan bir halde olduğu ve bunlar hakkında Askerlik Kanununun yukarıda bahsolunan hükümlerinin hemen tatbiki halinde vaziyetlerinin daha vahim bir hal alacağı düşünülerek teklif edilen kanun tasarısı ile bunlara ailevi ve şahsi işlerini tanzim ve mazhar oldukları af ve müsamahadan istifadelerini temin için kendilerine fırsat ve imkân vermek maksadıyla askerlik muamelelerinin 1 Nisan 1952 gününe kadar tehirinin istihdaf edildiği anlaşılmıştır.

Teklif edilen kanun tasarısının, ihtiva ettiği hükme nazaran, 5677 sayılı Af Kanunu ile bir ilgisi olmadığı gibi, muayyen vakalar yüzünden yabancı memleketlere iltica etmiş muayyen ve müşahhas bâzı kimselerin bir defaya mahsus olmak üzere askerlik muamelelerinin tehirini tazammun etmesi itibarıyla daimî ve umumi hükümleri ihtiva etmesi icabeden Askerlik Kanununa ek bir Kanun suretiyle mütalâasına da imkân görülemediğinden tamamen geçici bir mahiyet arzeden tasarının müstakil bir kanun olarak tedvini Komisyonumuzca tensip edilmiş ve tasarı o suretle ıslah ve tanzim olunmuştur.

Komisyonumuz, gerekçede gösterilen mucip sebeplere tamamen ve oy birliğiyle iştirak etmiş ve fakat kanun metnindeki 1 Nisan 1952 tarihi gerekçede serdolan maksadı temin edemeyeceği kanaatine vararak bu tarihi 1 Nisan 1953 olarak tesbit ve metin bu suretle tashih olunmuştur.

Kanun tasarısının gerekçesinde kanun hükmününün Askerî Ceza Kanununun 66, 67 ve 70 ncı maddelerinde yazılı firar suçlarının sanıklarını hariç bıraktığı sarahatle beyan edilmiş olmasına rağmen, Askerlik Kanununun firar suçları sanıkları hakkındaki 97 ncı maddesinin dahi kanun metninde yazılmış olduğu görülmüş ve bunun bir zühul neticesi olduğu temsilcilerin ifadelerinden anlaşılmış olduğundan Komisyonumuzca tasarı metninden 97 ncı madde çıkarılmıştır.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Komisyonu

Başkanı

Kocaali

Gl. Saim Önhon

Sözcü

Kastamonu

Gl. Rifat Taşkın

Kâtip
Niğde
H. N. Yurdakul

Bolu
Gl. F. Belen

Afyon K.
Gl. A. İhsan Sâbis

Denizli
Gl. F. Karabudak

Diyarbakır
Y. Kâmil Aktuğ
Kayseri
Gl. İ. Berkok
Rize
Kemal Bata

Seyhan
Sinan Tekelioğlu

Kastamonu
Gl. G. Deniz
Kütahya
Gl. B. Besin
Van
Gl. K. Özalp

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Adalet Komisyonu
Karar No. 1/205
Esas No. 55

16 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra ilâvesine dair olup Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 4 . VI . 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmekle Adalet ve Millî Savunma Bakanlıkları temsilcileri hazır olduğu halde incelendi.

Dosyanın tetkikından sonra işbu kanun tasarısının:

Asker kaçağı, izinsiz, bakaya, yoklama kaçağı ve saklılardan, bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki 14 . VII . 1950 gün ve 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre işbu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde resmî mercilere teslim olarak affa mazhar olmuş bulunanlar içerisinde çeşitli sebeplerle tedip ve tenkil harekâtına mâruz kalıp yabancı memleketlere iltica etmiş kimseler de mevcuttur. Bu kimseler, umumiyetle 1930 Ağrı harekâtı, 1936 - 1938 seneleri arasında yapılan Tunceli manevraları esnasında, vâkı tedip ve tenkil harekâtı dolayısıyla yurt dışına çıkmışlardır. Bunlar içerisinde yurdu terkettikleri zaman saklı durumunda olanlar bulunduğu gibi bâzıları henüz yurttan ayrılmadan, bazıları da yabancı memleketlerde ikametleri esnasında, yoklama kaçağı, bakaya durumuna girmişler ve ancak 5677 sayılı Af Kanunu çıktuktan sonra yurda dönmüşlerdir.

Af Kanununun yukarıda kaydedilen 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yazılı müddet zar-

fında yurda dönüp affa mazhar olan bu kimseler, uzun zaman yurt dışında kaldıklarından bunların derhal askerlik durumlarının gerektirdiği muamelelere tâbi tutulup, bilfarz derhal askere sevkedilmeleri fazlasiyle maddi ve mânevi zararlarını mucip olacağı için bu durumda olan kimselere, yurda döndükleri zaman bozulan yuvalarını kurmak, dağılan çiftlerini yeniden tesis edip ailevi ve şahsi işlerini tanzim eylemek imkânının bağışlanması, mazhar oldukları af ve müsamahanın bu yönden de ikmaline imkân vereceği düşünce ve kanaatiyle askerlik muamelelerinin 1 . IV . 1952 gününe kadar tehirini temin için işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bu kanun tasarısının tanziminde Af Kanununun sözü geçen 6 ncı maddesinin ikincî fıkrası hükmünün mahfuz tutulup tevsi edilmemesine bilhassa dikkat olunmuş ve bu kimselerden Askerî Ceza Kanununun 66, 67 ve 70 ncı maddelerinde yazılı suçların sanıkları hariç bırakılmıştır.

Saklı, yoklama kaçağı ve bakaya olup da aftan istifade ederek memlekete dönmüş ve resmî mercilere teslim olmuş bulunanlardan askerlik durumlarının icabettirdiği muameleler haklarında tatbik edilmiş, bilfarz askere sevk olunmuş bulunanlardan arzu edenler 1 . IV . 1952 tarihine kadar terhis edilecekler ve bu müddetin hitamında bıraktıkları yerden muvazzaf askerlik hizmetlerini ifaya başlayacaklardır. Bu durumda olan şahıslardan kanunda yazılı müddet içinde yurda dönmüş ve fakat resmî mercilere teslim olmamış bulunanlar esasen aftan is-

tifade edemeyecekleri için bu kanuna göre yapılacak tehirde de faydalanamayacaklardır.

Mülâhazalarıyla hazırlandığı anlaşılmıştır.

Temsilcilerden alınan tamamlayıcı izahattan sonra işi esaslı bir şekilde inceleyen komisyonumuz, teklif edilen tasarı ile, 5677 sayılı Kanundan faydalanarak yurda gelen vatandaşlara kolaylıklar sağlanmasının yerinde olduğuna ve kabule de şayan bulunduğuna karar vermiştir.

Ancak, mevzuun askerlik mükellefiyetini ilgilendiren bir mesele olmasından dolayı Af Kanunu bünyesi içinde yeri bulunamayacağını müşahede ederek, bu tasarımı daha evvel müzakere eden Millî Savunma Komisyonu mütalâasına ve tesbit ettiği kanun metnine aynen iştirak ederek Af Kanununa bir fıkra ilâvesinden sarfı nazarla müstakil bir kanun tedvininin maslahata daha uygun olacağına oy birliği ile karar vermiştir.

Bu takdirde Af Kanunu mevzuundan çıkan

ve yalnız askerliği ilgilendiren bir kanun hüviyeti iktisap etmiş olan işbu tasarının Yüksek Kamutayda savunmasını (İhtisas Komisyonu olması dolayısıyla) Millî Savunma Komisyonunun yapması muvafık görülmüştür.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı yerine

Çoruh

M. Güneş

Bu Rapor Sözcüsü

Yozgad

N. Ü. Alcala

Ankara

O. Ş. Çiçekdağ

Erzurum

E. Karan

Kars

A. Çetin

Samsun

F. Tüzel

Amasya

İ. Olgaç

Elâzığ

H. A. Yöney

Kars

L. Aküzüm

Mardin

M. K. Boran

Seyhan

S. Serçe

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 5677 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 14 Temmuz 1950 tarih ve 5677 sayılı Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Ek fıkra - çeşitli sebeplerle tedip ve tenkil harekâtına mâruz kalmış olmasından dolayı yabancı devlet ülkesine iltica etmiş olanlardan 1111 numaralı Askerlik Kanununun 83, 84, 85, 86, 89, 96 ve 97 nci maddelerine göre muameleye tâbi bulunanların işbu muamelelerinin ifası, ikinci fıkrada yazılı müddet zarfında yurda dönüp resmî mercilere teslim olmaları şartıyla, 1 Nisan 1952 tarihine kadar tehir olunur.

Bu gibilerden sevk edilmiş olanlar, isterlerse aynı tarihe kadar hizmetlerini sonradan tamamlamak üzere, terhis edilirler.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
A. Menderes	Başbakan Yardımcısı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
	R. Nasuhioğlu
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Köymen	H. Özyörük
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	K. Zeytinoglu
İsko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
M. Ete	Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
R. S. Burçak	N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
S. Kurtbek	N. Özsan
İşletmeler Bakanı	
H. Gedik	

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tedip ve tenkil hareketleri sırasında yabancı memleketlere iltica ve 5677 sayılı Af Kanunundan istifade ile memlekete dönen yoklama kaçağı, bakaya, saklı efradın askerlik muamelelerinin tehirine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Çeşitli sebeplerle tedip ve tenkil harekâtına mâruz kalmış olmalarından dolayı yabancı Devlet ülkelerine iltica etmiş olanlardan 1111 sayılı Askerlik Kanununun 83, 84, 85, 86, 89 ve 96 ncı maddelerine göre muameleye tâbi bulunanların işbu muamelelerinin ifası, 5677 sayılı Af Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yazılı müddet zarfında yurda dönüp resmî mercilere teslim olmaları şartıyla, 1 Nisan 1953 tarihine kadar tehir olunur.

Bu gibilerden sevk edilmiş olanlar isterlerse, hizmetlerini sonra tamamlamak üzere, aynı tarihe kadar terhis edilirler.

MADDE 2. — Hükümet teklifinin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.